

สรุปผลโครงการเสวนานโยบายด้านสังคมของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Dialogue Forum on Social Policies in Southeast Asia)

กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สป. ในฐานะสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ร่วมกับสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการสนับสนุนจากองค์การยูเนสโก ได้จัดการเสวนานโยบายด้านสังคมของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Dialogue Forum on Social Policies in Southeast Asia) ขึ้นระหว่างวันที่ 20 - 22 สิงหาคม 2551 ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท กรุงเทพฯ เพื่อเป็นเวทีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้กำหนดนโยบายและนักวิจัยในด้านสังคม โดยมีผู้กำหนดนโยบายและนักวิจัยเข้าร่วมโครงการดังกล่าวจาก 13 ประเทศๆ ละ 2 คน ได้แก่ อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ เวียดนาม สิงคโปร์ อินเดีย มองโกเลีย จีน เกาหลี แอฟริกาใต้ และประเทศไทย

องค์การยูเนสโกได้ริเริ่มโครงการว่าด้วยการจัดการการเปลี่ยนแปลงทางสังคม(Management of Social Transformation : MOST) ตั้งแต่ปี 2537 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมโยงการวิจัยเข้ากับนโยบาย ในระยะแรกของการดำเนินโครงการได้เน้นในเรื่องของคุณภาพของการวิจัย และการเสริมสร้างศักยภาพให้กับงานด้านสังคมศาสตร์ และเมื่อมีการประเมินผลของโครงการแล้วพบว่า

ควรมีการส่งเสริมให้มีกลไกที่เหมาะสมในการดำเนินงาน ดังนั้นจึง

ถือเป็นโอกาสสำคัญที่จะสร้างโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้กำหนดนโยบายและนักวิจัย เพื่อหาแนวทางที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายที่เหมาะสม การเสวนาครั้งนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่จะสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างนักสังคมศาสตร์และผู้มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายระหว่างกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และสร้างความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างกัน

การเสวนาในครั้งนี้มี ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา ฯ สหประชาชาติ ทำหน้าที่กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมการประชุม และกล่าวเปิดการประชุม โดยได้เน้นถึงช่องว่างระหว่างนักวิจัยและผู้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในประเทศไทยที่ในอนาคตจะมีความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น หลังจากนั้น Mr.Pierre Sane รองผู้อำนวยการใหญ่องค์การยูเนสโก ได้กล่าวถึงความเป็นมาของโครงการว่าด้วยการจัดการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่ามีวัตถุประสงค์คือ เพื่อให้บริการในด้านข้อมูลเกี่ยวกับผลการศึกษา ด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม ให้แก่ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในการปกครองประเทศ เพื่อช่วยแก้ปัญหาทางสังคมศาสตร์ที่โลกเผชิญอยู่ปัจจุบัน การดำเนินการเน้นการจัดการทำรายงานการศึกษาและการวิจัยเปรียบเทียบในระดับนานาชาติและมีลักษณะสหสาขาวิชา โดยมีสถาบันและการวิจัยในระดับนานาชาติเป็นหน่วยงานประสานงานในระดับชาติ โดยในช่วงของการริเริ่มโครงการในระยะแรกจะเน้นหนักไปทางศึกษาเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม และเพื่อที่จะต่อสู้กับความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมให้ได้ผล ซึ่งจำเป็นต้องมีการตัดสินใจในระดับนโยบายที่มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยข้อมูลเชื่อถือได้จากการวิจัยทางสังคมศาสตร์เกี่ยวกับปัญหาในระดับท้องถิ่นและในระดับโลกเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อมุ่งสนับสนุนความรู้ทางสังคมศาสตร์ที่มีคุณภาพและเกี่ยวข้องกันนโยบายให้มากขึ้น และเพื่อส่งเสริมการสร้างศักยภาพในประเทศที่กำลังพัฒนาด้วย นอกจากนี้ยังเน้นว่าการกำหนดนโยบายต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆ ภาคส่วน และได้กล่าวถึงสามเหลี่ยมด้านสังคมที่เน้นถึงความร่วมมือระหว่างภาครัฐ นักวิชาการ และภาคประชาสังคม ต่อจากนั้น H.E.Mr.Zola S.Skweyiya รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมของแอฟริกาใต้ ในฐานะประธานคณะกรรมการโครงการว่าด้วยการจัดการการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ได้กล่าวถึงอดีตที่ผ่านมาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสังคมที่เริ่มจากการมีปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และวิสัยทัศน์ที่เน้นถึงโลกแห่งเสรีภาพของชุมชนระหว่างประเทศที่จะดูแลประชาชนของตน จนมาถึงปัจจุบันที่ก้าวกระโดดมาสู่ยุคแห่งดินแดนและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม อันนำไปสู่ยุคใหม่ที่มีหลายมิติไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของปัญหาความยากจนในประเทศกำลังพัฒนา หรือปัญหาทางด้านเศรษฐกิจในประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังนั้นโครงการว่าด้วยการจัดการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมระยะที่ 2 นี้จึงเน้นถึงการสร้างสะพานเชื่อมที่แข็งแกร่งระหว่างการวิจัย นโยบาย และการปฏิบัติ อันเป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังได้เรียกร้องให้มีการสร้างความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างกันโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความยุติธรรมและความเป็นธรรมทางสังคม

นอกจากนี้ในการเสวนายังได้เปิดโอกาสให้ประเทศต่างๆ ได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันโดยในช่วงแรกเป็นการแลกเปลี่ยนในเรื่องของการวิจัยด้านสังคมและการจัดทำนโยบายซึ่งที่ประชุมได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการเชื่อมโยงงานวิจัยด้านสังคมกับนโยบายควรเป็นไปในลักษณะใด และมีการอภิปรายเกี่ยวกับบทบาทของมหาวิทยาลัย และสถาบันวิจัย ที่ต้องเข้ามามีส่วนรับผิดชอบต่อสังคมให้มากขึ้น รวมทั้งได้มีข้อตกลงที่จะร่วมกันพัฒนาด้านการวิจัยให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ หลังจากนั้นได้มีการอภิปรายในเรื่องการพัฒนาในระดับภูมิภาคในการสร้างเวทีเพื่อกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างนักวิจัยและผู้กำหนดนโยบาย ทำอย่างไรภาครัฐ กลุ่มนักวิจัย ภาคการศึกษา สถาบัน สื่อ องค์กรเอกชน จะนำการวิจัยไปจัดทำนโยบายในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับสังคม ที่ประชุมได้มีการยกตัวอย่างนโยบาย

ด้านสังคมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยได้มีการกล่าวถึงความสำเร็จของเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษที่มุ่งเน้นการจัดความยากจนและความอดอยาก และบทบาทที่เป็นไปได้ของชุมชน และฝ่ายต่างๆ ทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศในการแก้ปัญหาข้อท้าทายที่สำคัญๆ ปรากฏการณ์หลายอย่างที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ได้แก่ วิกฤตการเงินในเอเชีย และความเปราะบางของการหาฉันทามติในองค์การการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งการตระหนักเพิ่มขึ้นว่านโยบายและโครงการต่างๆ ในอดีตที่ดำเนินการผ่านสถาบันระหว่างประเทศประสบความสำเร็จเพียงเล็กน้อยที่จะบรรลุเป้าหมายส่วนใหญ่ที่ตั้งเอาไว้ ล้วนแต่แสดงให้เห็นแล้วว่าเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเนื้อเดียวกับวิกฤตของความยากจนและความอดอยากที่ยังคงอยู่ ปรากฏการณ์เหล่านี้เป็นแหล่งที่มาที่สำคัญของบทเรียนสำหรับการแสวงหาทางออกที่เป็นไปได้ และการจัดการกับปัญหาเหล่านี้เหมาะสมเป็นสิ่งที่ท้าทายพวกเราอย่างยิ่งในทศวรรษที่กำลังจะมาถึง ทั้งนี้ยังได้มีการกล่าวถึงการประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา (UNCED) เมื่อปี 2535 (1992) ณ นครริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล ซึ่งเป็นการประชุมสุดยอดในระดับผู้นำของโลก (เรียกโดยย่อว่า Rio Summit หรือ Earth Summit) และการประชุมสุดยอดระดับโลกเพื่อการพัฒนาสังคม (World Summit for Social Development – Copenhagen) เมื่อปี 2538 (1995) ณ กรุงโคเปนเฮเกน โดยทั้งสองการประชุมได้มีการกล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development) ในการสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมควบคู่ไปกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับประเทศและระดับโลก นอกจากนี้ยังได้มีการเน้นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (EFA) และความสำเร็จของเป้าหมายต่างๆ ที่กำหนดไว้เพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้

ที่ประชุมได้มีการตั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในหลายเรื่อง โดยผู้แทนจากองค์การยูเนสโกได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดตั้ง National Liaison Committees ซึ่งถือเป็นกลไกในระดับชาติที่จะช่วยผลักดันงานด้านสังคมศาสตร์ได้ นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้เห็นควรให้มีการทบทวนเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายทางสังคมตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึงระดับนานาชาติ และนักวิจัยควรมีบทบาทมากขึ้นเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเนื่องจากปัจจุบันมีน้อยมาก

สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สป.